

منابع:

- <http://www.ut.ac.ir/education/teaching/LargeClass/index.php>
- <http://www2.uscc.edu/about/academic-services/efed/publications/LargeClasses.htm>

تدریس مؤثر در کلاس‌های بزرگ

از آن‌هاست. برخی استادان برای جلب توجه دانشجویان، از سؤالاتی یا پاسخ کوتاه استفاده می‌کنند. نوع دیگر سؤالات، بحث آزاد است، زمانی که استاد از دانشجویان چنین سؤالاتی را می‌پرسد، انتظار شنیدن پاسخ کوتاه را ندارد. در سومین نوع سؤال، استاد نظرات دانشجویان را جویا می‌شود.

دست بلند کردن یا رأی گیری غیررسمی: هنگامی که استاد از دانشجویان بخواهد برای اظهار نظر درباره یک موضوع، دستان را بالا ببرند و یا از طریق رأی گیری غیررسمی نظر خود را اعلام نمایند، از این شیوه استفاده کرده است.

بحث روایی: در این روش، دو روایت به‌همراه از روایتهای بحث در کلاس مشخص می‌گردد که انتظار می‌رود دانشجویان این دو روایت در هنگام تدریس به سؤالات استاد پاسخ دهند. در طول یک نیمسال این روایتهای تغییر می‌کنند تا همه دانشجویان بتوانند در مباحث شرکت کنند.

تدریس برای شمار زیادی از دانشجویان در یک کلاس بزرگ ممکن است شما را دلبره کند. چراکه احتمالاً بسیاری باهوشانه و صرف نشان دادن اسلاید یا صحبت کردن برای دانشجویان بی‌حوصله‌ای کنید که نباید انتظار شنیدن پاسخ از هیچ یک از آن‌ها را داشته باشید.

خوشبختانه، روش‌های وجود دارد که با یکبارگیری آن‌ها می‌توان کلاس‌های بزرگ را به اندازه کلاس‌های کوچک‌تر تکرار کرد. با این روش‌ها می‌توانید دانشجویان را به‌طور فعال درگیر نموده و به آن‌ها کمک کنید تا خودشان را متعلق به کلاس بدانند.

در ادامه پیشنهادهایی برای مؤثرتر نمودن تدریس در کلاس‌های بزرگ ارائه می‌گردد.

پوشش: یکی از شیوه‌های که دانشجویان را تشویق می‌کند تا درباره مطالب ارائه شده در کلاس درس بیادینستند، پوشش

• تاریخ آموزشها را در آغاز هر نیمسال اعلام کنید. برای دانشجویانی که برخی آموزشهای طول نیمسال را از دست داده‌اند، تنها و تنها یک آزمون جامع ترکیبی به عنوان آزمون چیزی در پایان نیمسال در نظر بگیرید.

• اگر آزمون به‌صورت چهارگزینه‌ای نیست و به‌کمک همکارانان نیرومندی می‌شود، یک "کلید حل سؤالات" دقیق تهیه کنید و در فاصله کوتاهی پس از جمع‌آوری برگه‌ها، ترمه دهی را تکمیل کنید.

• کلید حل سؤالات را با همکاران که به برگه‌ها ترمه می‌دهد، مرور کنید تا مطمئن شوید منظور شما را متوجه شده است. همچنین تا آنجا که ممکن است توضیح دهید که پاسخ‌های ناقص چگونه باید ترمه شوند. (اگر ترمه دادن امتحان در یک کلاس بزرگ، با سهل‌انگاری و بی‌توجهی صورت گیرد، مراجعه دانشجویان نازکی و معترض به شما پایان نخواهد داشت.)

• مصفاجات گسترده‌ای برای ثبت نمرات تکلیف و آزمون‌ها آماده کنید. این کار در هنگام تعیین نمره نهایی دانشجویان و به‌ویژه زمانی که اعمال یک تغییر در نمرات، موجب تغییر میانگین‌ها می‌شود، بسیار مفید خواهد بود.

پزایشان بست کنید!

آن می‌توانید از زمان کلاس برای توضیح دادن مفاهیم دشوار درس، ارائه مثال‌های اضافی، پاسخ به برخی سؤالات جزوه یا حل تمرین‌هایی که قبلاً طرح کرده بودید، استفاده کنید.

• ساعات حضور در دفترتان را اعلام کنید و از دانشجویان بخواهید. در آن ساعاتها به دفترتان مراجعه کنند. برای‌شان روشن کنید که مثل یک مشاور تمام وقت همیشه در دسترس نیستید تا به آن‌ها برای حل تکالیفشان کمک کنید. مشخص کردن زمان حضور همیشه مفید است اما وقتی تدریس در یک کلاس بزرگ را برعهده دارید، ضروری است.

• برای کاهش تعداد دفعاتی که باید به سؤالات مشابه پاسخ دهید، دانشجویان را تشویق کنید به‌صورت گروهی به دفترتان بیایند. همچنین آن‌ها را تشویق کنید تا سؤالاتشان را از طریق پست الکترونیکی برای‌تان ارسال کنند و اگر درحالید که یک‌سری سؤالات مشابه مکرراً مطرح می‌شوند، فهرستی از "سؤالات متداول" تهیه کنید و در پاسخ به پست الکترونیکی دانشجویان، آن را هم بکنجانبید. (با فهرست را چاپ کرده و برای‌شان پست کنید.)

کامی تجا لیبی را مشخص کرده و از دانشجو بخواهید ظرف ۳۰ ثانیه ۵ دقیقه پاسخ بدهی خود را از دست بدهی.

می‌توانید از این تمرینات کلاسی برای به پایان رساندن بخش‌های مختلف تدریس‌تان استفاده کنید. از دانشجویان بخواهید متن کوتاهی درباره نکات اصلی درس بنویسند، دو سؤال خوب یا مسئله امتحانی همسو با موضوع درس طرح نمایند و یا بگویند برای بهتر شدن کلاس چه ایده‌های دارند. با بررسی پاسخ‌های آنان، به سرعت و سادگی درمی‌یابید که آیا دانشجویان نکات اصلی درس را فرا گرفته‌اند؟ همچنین می‌توانید بهترین ایده‌ها و سؤال‌های آن‌ها را درباره و با عواملی که باعث بهبود کلاس می‌شود را شناسایی کنید.

ضرورتی ندارد که بیشتر وقت کلاس را صرف انجام چنین تمرین‌هایی کنید؛ یکی دو مورد آخر که کمتر از ۵ دقیقه هم به طول می‌انجامد، می‌تواند انگیزه کافی برای دانشجویان ایجاد کند تا در تمام طول کلاس، با شما همراه شوند. نتیجه این همراهی روشن است: دانشجویان درس را فرا می‌گیرند!

چند نکته کاربردی:

- روش و شیوه خود را درخصوص نبردهای حضور و غیاب، تحویل به‌موقع تکالیف، آزمون‌ها و ... بنویسید. و در اولین روز کلاس به دانشجویان اعلام کنید.
- تا حد امکان نام دانشجویان را به خاطر بسپارید. اگر در یک کلاس ۲۵۰ نفری تدریس می‌کنید و حافظه خوبی هم ندارید، برای یادگیری نام همه دانشجویان تلاش نکنید.
- اعلامیه‌های درسی را در زمان مناسبی قبل از کلاس اعلام کنید تا دانشجویان آمادگی کافی داشته باشند.

- وقتی پس از چندین دوره تدریس، یادداشت‌ها یا جزوه‌های روان، دقیق و جامعی تهیه کردید، آن‌ها را تکثیر و صحافی کنید و به‌عنوان بسته آموزشی در اختیار دانشجویان قرار دهید. در متن جزوه جاهای خالی را در نظر بگیرید تا آن‌ها را در حین تدریس تکمیل کنید. یا از دانشجویان بخواهید بیرون از ساعت کلاس، آن‌ها را کامل کنند. همچنین سؤالاتی را درباره محتوای درس مطرح کنید و به دانشجویان توی دهید که برخی از این سؤالات یا جاهای خالی در امتحان خواهد آمد. سر فوتمان بنمایید. در این صورت دانشجویان جزوه‌ها را با دقت مطالعه می‌کنند. (برخی نیز پس از برگزاری اولین آزمون این کار را انجام می‌دهند.)

- اگر منابع درسی موردنظر تان را به دانشجویان اعلام کرده‌اید یا برای آن‌ها بسته آموزشی تدارک دیدید، ساعات کلاسی را صرف بیان مشأ و ریسه مطالب، توضیحات بذهنی و ... کنید. این کار باعث کسالت‌آور شدن کلاس می‌شود. به جای

یکی از سوره‌هایی که دانشجو با آشنایی بیشتر با کتاب آشنایه و مطالب ارائه‌شده در این جزوه، سؤال پرسیدن از آن‌ها است.

بخواهید، ظرف ۳۰ ثانیه تا ۵ دقیقه پاسخ‌های خود را ارائه دهید. هر چیزی می‌تواند مبنای چنین تمرین‌هایی قرار بگیرد. مثلاً همان سؤالاتی که قرار است هنگام تدریس بپرسید، یا پرسش‌هایی که بخشی از مطالب مورد نظر تان برای تدریس هستند. در واقع بااستی مشکلی را مطرح نموده یا مستقیماً را توضیح دهید. و از دانشجویان بخواهید به‌صورت فردی یا گروهی به موارد زیر پاسخ دهند:

- نمودار درختی مطالب درسی ارائه‌شده را رسم کنید.
- قبل از انجام هرگونه محاسبات، درخصوص روشی که به نظر می‌رسد باید مسئله را با آن حل کرد، توضیح دهید.
- درخصوص مفید بودن روش مذکور، چند دلیل ارائه کنید.
- باتوجه به روش پیشنهادی‌شان، گام بعدی حل مسئله را بنویسند.

- یک یا دو روش برای آزمون راه‌حل‌شان بیابند.
- همچنین می‌توانید با استفاده از شیوه تعیین جایزه یا پاداش، شمار بیشتری از دانشجویان را در فعالیت‌ها درگیر کنید.
- موثرت اصلی این تمرینات آنست که سبب فعال شدن و رفتار بازخوردی دانشجو می‌شود که هر دو از عوامل اصلی یادگیری هستند. دانشجویی که تمرینی را درست حل می‌کند یا به‌روش آزمون و خطا، موفق به‌حصول نتیجه می‌شود، دانشی را کسب می‌کند که اگر به‌سادگی به او عرضه می‌شد، هرگز آن را فرا نمی‌گرفت. علاوه بر این، تمرین‌هایی گروهی به دانشجویان فرصت می‌دهد با یکدیگر همکاری داشته باشند که خود گام مؤثری برای ایجاد احساس تعلق به جامعه است.

بحث دایره‌ای: استاد، کلاس را به چهار ربع دایره تقسیم می‌کند و براساس نکات مختلف درس از دانشجویان هر ربع می‌خواهد به سؤالات پاسخ دهد.

میزگرد کلاسی: تعدادی از دانشجویان به‌عنوان مهمان در این میزگرد دایره‌ای شده و به سؤالات دیگر دانشجویان پاسخ می‌دهند. در این حالت، استاد نقش رئیس جلسه را برعهده دارد.

هیأت کارشناسی: در این حالت، از هیأت کارشناسی که از بین خود دانشجویان داوطلب شد،اند دعوت می‌شود تا درباره یک موضوع خاص به سؤالات موردنظر دانشجویان و استاد پاسخ دهند.

تمرین‌های داخل کلاسی: زمانی که موضوعی را شرح می‌دهید، گاهی تکالیفی را مشخص کنید و از دانشجویان